

ROK XXVI. PAŹDZIERNIK-LISTOPAD 1929. NR. 10-11.

PRZEWODNIK OŚWIATOWY

ORGAN TOWARZYSTWA SZKOŁY LUDOWEJ

TREŚĆ:

SPRAWOZDANIE Z XXXIV WAL-
NEGO ZJAZDU DELEGATÓW
KÓŁ I ZWIĄZKÓW OKRĘGO-
WYCH TOWARZYSTWA SZKOŁY
LUDOWEJ W NOWYM SĄCZU
W DNIACH 7 i 8 WRZEŚNIA 1929 r.

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI:
KRAKÓW, UL. ŚW. ANNY L. 5.

Biuro Zarządu Głównego T. S. L.

Kraków, ul. św. Anny 1. 5.

Posiada na składzie następujące druki i formularze potrzebne do prowadzenia Kół i Czytelń T. S. L.

1. Legitymacje członków	sztuka	0·03	zł.
2. Książka spisu członków i wkładek	arkusz	0·08	"
3. Dziennik podawczy	zeszyt	1·50	"
4. Książka kasowa	arkusz	0·30	"
5. Asygnatarjusz (kasa wypłaci) . . .	zeszyt	1·00	"
6. Kwitarjusz (kasa przyjmie). . . .	zeszyt	1·00	"
7. Kwitarjusz sznurowy	zeszyt	1·20	"
8. Książka kontroli wypożyczeń . . .	arkusz	0·08	"
9. Karty kontroli wypożyczeń książek	karta	0·05	"
10. Karta kontroli wypożyczającego . .	karta	0·10	"
11. Formularz do prowadzenia statystyki wypożyczalni	zeszyt	1·00	"
12. Katalog kartkowy	karta	0·03	"
13. Legitymacje dla wypożyczających .	karta	0·04	"
14. Karta poręczenia dla wypożyczającego	sztuka	0·04	"
15. Wezwanie do zwrotu książek . . .	sztuka	0·04	"
16. Wskazówki regulamin. T. S. L. dla Kół	karton	0·50	"
17. Formularz sprawozdań rocznych dla Kół T. S. L.	egzempl.	0·25	"
18. Odznaki metalowe dla członków T. S. L.	sztuka	2·00	"
19. Widokówki z alegorią T. S. L. według obrazu P. Stachiewicza	sztuka	0·06	"
20. Statut T. S. L.	sztuka	0·10	"
21. Regulamin dla Czytelń T. S. L. i przepisy dotyczące formalności przy ich zakładaniu	sztuka	0·30	"

Przy odbiorze metalowych odznak dla członków T. S. L. dajemy Kołom T. S. L. 25 procent rabatu.

**Zamawiać należy w Biurze Zarządu Główn.
T. S. L. KRAKÓW, ul. św. Anny 1. 5. II. p.**

PRZEWODNIK OŚWIATOWY

ORGAN TOWARZYSTWA SZKOŁY LUDOWEJ

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI: KRAKÓW, UL. ŚW. ANNY 5.
Przedpłata roczna 10 zł. — dla członków, Kół i Czytelni T. S. L. 8 zł

XXXIV Walny Zjazd

delegatów Kół i Związków Okręgowych Towarzystwa Szkoły
Ludowej w Nowym Sączu w dniach 7. i 8. września 1929 r.

PROGRAM ZJAZDU.

I-szy dzień obrad. Sobota 7-go września 1929 r.

Obrady Komisyj:

- a) Sprawozdawczo-organizacyjnej i finansowej — referat p. t. „Jakie wnioski należy wysnuć ze sprawozdania za rok 1928“, wygłosi Dr. Wincenty Wysocki.
 - b) Komisji szkolnej — „Postulaty TSL. na polu szkolnictwa“, wygłosi del. Sekcji Wsch. TSL. ze Lwowa.
 - c) Komisji dla pracy oświatowej pozaszkolnej wśród dorosłych — referat „Kursy dla dorosłych“, wygłosi p. Helena Nuzikowska, — referat „Praca świetlicowa“, wygłosi Dr. Bol. Czuchajowski, — referat „Ustawodawstwo na polu oświaty pozaszkolnej“, wygłosi p. Stan. Rymar.
 - d) Komisji dla pracy oświatowej wśród młodzieży — referat „Praca TSL. wśród młodzieży“, wygłosi p. Wład. Bajorek.
- Obrady wszystkich Komisyj odbywać się będą w szkole A. Mickiewicza przy ul. Długosza L. 2 i rozpoczną się równocześnie o godzinie 15-tej po południu.

II-gi dzień obrad. Niedziela 8-go września 1929 r.

- 1) godz. 9 rano: Uroczyste nabożeństwo w kościele parafj.
- 2) godz. 10 rano: Plenarne posiedzenie Waln. Zjazdu.
- a) Zagajenie posiedzenia.
- b) Głosowanie nad wnioskiem Rady Nadzorczej w sprawie absolutorjum dla Zarządu Głównego TSL.
- c) Wybory uzupełniające do Zarz. Gł. i Rady Nadzorczej.
- d) Sprawozdanie z obrad i przedłożenie wniosków komisji sprawozdawczo-organizacyjnej i finansowej.

- e) Sprawozdanie i przedłożenie wniosków komisji szkolnej.
- f) Sprawozdanie z obrad i przedłożenie wniosków komisji dla pracy oświatowej pozaszkolnej wśród dorosłych.
- g) Sprawozdanie z obrad i przedłożenie wniosków komisji dla pracy oświatowej pozaszkolnej wśród młodzieży.
- h) Dyskusja nad referatami komisyj i głosowanie nad przedłożonemi wnioskami.
- i) Wnioski odnoszące się do zmiany statutu.
- j) Wnioski i zapytania.
- k) Zamknięcie Walnego Zjazdu.

Lista delegatów :

Członkowie Zarządu Głównego T. S. L.

Prezes : Ostrowski Witold, wiceprezesi : Dr. Mikulski Antoni, Dr. Próchnicki Zdzisław, Dr. Uhma Stefan, sekretarze : Dr. Hrabek Piotr, Dr. Wysocki Wincenty, Dr. Zawadzki Mieczysław, Skarbnik : Haydukiewicz Józef, zast. skarbnika : Dr. Poratyński Jan. Członkowie : Bajorek Władysław, Białozorski Wiktor, Bielawska Marja, Dr. Czuchajowski Bolesław, Inż. Dayczak Wawrzyniec, Dreziński Jan, Dr. Dwernicki Tadeusz, Dr. Gertler Julian, Dr. Gubrynowicz Marjan, Kirchner Zdzisław, Dr. Kopacz Artur, Ks. Macheta Władysław, Dr. Mendys Michał, Mossoczy Władysław, Nuzikowska Helena, Rymar Stanisław, Sikora Wincenty, Dr. Smulikowski Zygmunt, Sokulski Justyn, Dr. Stroński Tadeusz, Tutek Władysław, Wójtowicz Władysław, Wowkonowicz Romuald, Dr. Zygmunt Kazimierz.

Z Rady Nadzorczej.

Dr. Surzycki Stefan.

Delegaci Kół i Związków Okręgowych T. S. L.

Androwski Józef — Nadwórna, Andrusieczkova Zofja — Gródek Jagielloński, Adam Lesław — Akad. Koło T. S. L. Lwów, Arway Wiktor — Tarnów, Balawender Franciszek — Bukaczowce, Bałabanówna Marja — Koło T. S. L. im. St. Żeromskiego Lwów, Bałdys Stanisław — Koło im. A. Mickiewicza Przemyśl, Banach Władysław — Czortków, Bartnik Franciszek — Zagórz, Bednarska Emilja — Łanczyn, Bielawski Ignacy — Wilamowice, Błoński Władysław — Szczakowa, Borek Ludwik — Nowotaniec, Bryła Alfred — Drohobycz, Brzękowski Jan — Wiśnicz Nowy, Brzozowski Józef — Rawa Ruska, Cader Paweł — Buczkowice, Cebula Stanisław — Sanok, Chamiec Józef — Jaxa — Zw. Okr. Stanisławów, Chojecki Rudolf — Gródek Jagielloński, Cholewa Władysław — Nowy Sącz, Chuderski Aleksander — Zw. Okr. Tarnopol, Ciośniński Stanisław — Koło I Kraków, Ks. Czastka Antoni — Rzeszów, Czernecki Józef — Bursztyn, Czernek Fran-

ciszek — Koło I Kraków, Dańda Franciszek — Raciborsko, Dąbrowski Karol — Grybów, Depowski Stefan — Akad. Koło T. S. L. Kraków, Dyamand Henryk — Jarosław, Dihm Leon — Koło I Kraków, Długosz Wincenty — Nowotaniec, Dumikowski Jan — Koło I Kraków, Dworski Tadeusz — Sanok, Eckert Edward — Sambor, Exner Dominik — Koło im. St. Żeromskiego Lwów, Firganek Kazimierz — Jarosław, Dr. Flis Kazimierz — Rudki, Gaczek Wilhelm — Koło I T. S. L. Kraków, Gawlikowska Bronisława — Koło I Kraków, Gawlikowski Władysław — Koło I Kraków, Głowacki Józef — Koło I Kraków, Godowski Maurycy — Tarnów, Górski Janusz — Buczkowice, Grabowiecki Leon — Ropczyce, Grabowiecka Marta — Tarnów, Grabowski Leon — Hałcnów, Grocholski Adam — Tustanowice, Grüll Zygmunt — Grzymałów, Haraschin Karol — Koło I Kraków, Hawlicki Józef — Skala, Hardender Jan — Jarosław, Helczyńska Eugenia — Bolechów, Hlawaty Leon — Kołomyja, Hofbauer Józef — Mikuliczyn, Honec Andrzej — Komarno, Howorka Stanisław — Żydaczów, Huk Antoni — Ustrzyki Dolne, Indyk Andrzej — Tarnów, Jagusz Mikołaj — Zw. Okr. Stanisławów, Janiszewski Zdzisław — Krościenko n. D., Januszkiewiczowa Izabela — Zborów, Jarosz Teofil — Żółkiew, Jeziorski Michał — Zw. Pow. Kół Żywiec, Dr. Jędrzejewski Jan — Żywiec Joch Antoni — Tarnopol, Jurasz Kasper — Koło im. Asnyka — Przemyśl, Karpiński — Rypne, Karwowski Leon — Sygniówka, Kasprzak Józef Jasło, Kempa Antoni — Stary Sącz, Killer Jan — Sanok, Kisielewicz Wincenty — Gródek Jagielloński, Kmiotkowa Kazimiera — Zakopane, Kokot Jan — Nadwórna, Komurkiewicz Edward — Koło I Kraków, Korzeniowski Franciszek — Prokocim, Kosoń Jan — Zw. Okr. Brzeszcze, Kotowiczowa Julia — Rohatyn, Kowalski Franciszek — Kołomyja, Kowalski Edward — Sygniówka, Kozietulski Czesław — Koło im. St. Żeromskiego — Lwów, Krukierek Józef — Krosno, Kryczyński Bolesław — Mielec, Krynicki Włodzimierz — Brzeżany, Krzyżanowski Tadeusz — Szulc-Horodenka, Kuhn Jan — Ustrzyki Dolne, Kuźmian Michał — Turka n. Str., Lachowski Celestyn — Gródek Jagielloński, Lauer Michał — Zakopane, Liberak Adam, Zakopane, Lisowski Józef — Zw. Okr. Przemyśl, Łuczyński Edmund Stanisławów, Maciejko Marjan — Akad. Koło T. S. L. Lwów, Marcinek Stanisław — Nowy Sącz, Markowska Laura — Szczucin, Maślanka Franciszek — Koło I T. S. L. Kraków, Michalik Józef — Piwniczna, Muryniak Michał — Podkamień, Młyniec Franciszek — Nowy Sącz, Niedźwiecki Walerjan — Bursztyn, Niedziałkowski Janusz — Koło I T. S. L. Kraków, Niemczyk Karol — Bohorodczany, Nowakówna Zofja — Bochnia, Okoniowa Ella — Tarnów, Opala Władysław — Koło im. St. Żeromskiego — Lwów, Paluch Marjan — Dębica, Pachorek Władysław — Koło im. Stefana Żeromskiego — Lwów, Papierkowski Antoni — Hubicze, Paszkowska Róża — Tarnobrzeg, Pawłowska Stanisława — Krościenko n. D., Pazdanowski Michał — Jasło,

Pieniążek Karol — Brody, Pieczyński Ignacy — Tłumacz, Pogoda Walenty — Tarnów, Mr. Poliszewski — Koło im. Asnyka — Przemyśl, Poratyńska Helena — Akademickie Koło T. S. L. Lwów, Dr. Przybyła Szymon — Krościenko n. D., Przyjemka Helena — Koło im. J. Słowackiego — Kraków, Potoczek Jan — Nowy Sącz, Postukalski Józef — Kałusz, Robakowski Adam — Turka n. Str., Rogalski Andrzej — Grybów, Dr. Rohatin Oswald — Dobromil, Rejowski Julian — Żółkiew, Ruczkowa Zofja — Rzeszów, Rufer Adolf — Boleszowce, Ryś Bronisław — Akad. Koło T. S. L. Kraków, Rzepa Wincenty — Limanowa, Schrötter Leopold — Węgierska Górka, Schweicer Kazimierz — Tarnopol, Siorek Franciszek — Mielec, Sokołowski Julian — Prokocim, Słupska Marja — Szczakowa, Smreczyński Stanisław — Koło I Kraków, Ks. Sobejko Michał — Horodenka, Sobolewski Edward — Brzesko, Solawa Piotr — Koło im. Jeża T. Lwów, Skarbek Józef — Oświęcim, Stadnik Stanisław — Turka n. Str., Studnicka Marja — Grybów, Surówka Franciszek — Raciborsko, Szczodrowski Wilhelm — Zw. Okr. Brzeszcze, Szczurek Józef — Libiąż, Szemelowski Antoni — Sanok, Szymańska Walerja — Jarosław, Szkocki Leon — Koło I Kraków, Szymberski Tadeusz — Śniatyn, Śliwa Jan — Nowy Sącz, Śliwiński Filip — Jaworów, Ślizowski - Bolechów, Ślusarz Aleksander — Koło im. A. Asnyka — Przemyśl, Dr. Taub Szymon — Gródek Jagielloński, Terenkoczy Zygmunt — Stryj, Tomaszewski Józef — Koło im. A. Asnyka — Przemyśl, Tomaszewski Julian — Koło I T. S. L. Kraków, Trojnak Józef — Jarosław, Trybus Jan — Nowy Sącz, Tuleja Ludwik — Jaworów, Tyszkowski Bronisław — Jaworów, Uhlowa Wilhelmina — Nowy Sącz, Wagner Jan — Stary Sącz, Dr. Wagner Marjan — Lewandówka, Wantras Adam — Szynowódzko Wyżne, Wawszczak Stanisław — Nowy Sącz, Wejmer Jan — Nowy Sącz, Wesołowski Tadeusz — Gródek Jagielloński, Witasik Srefan — Zw. Okr. T. S. L. Brzeszcze, Ks. Witeszczak Franciszek — Sanok, Wnuk Józef — Sambor, Wojciechowski Jan — Rzeszów, Wowkonowicz Michał — Borysław, Wroński Michał — Tłumacz, Wrzoś Tadeusz — Turka n. Str., Wyrodowa Marja — Koło I. T. S. L. Kraków, Dr. Ziemonowicz Mieczysław — Koło I Kraków, Zięba Aleksander — Krynica, Zończyk Stanisław-Bohusz — Bod. Hal. Zw. Okr. Nowy Targ, Dr. Żukotyńska — Beatrycze — Akad. Koło T. S. L. Lwów, Żuliński Antoni — Rzeszów, Żulińska Marja — Koło im. J. Słowackiego — Kraków, Żychiewicz Marjan — Żółkiew.

1-szy dzień obrad (sobota) dnia 7 września 1929 r.

XXXIV Walny Zjazd TSL. odbył się z nieco zmienionym programem od utartego dotychczas zwyczaju. Myślą przewodnią tej innowacji było jaknajekonomiczniejsze wyzyskanie drogiego czasu. Dlatego zredukowano 2 posiedzenia plenarne do jednego tylko, a główny nacisk położono na obrady komisyj.

Walny Zjazd poprzedziło posiedzenie Zarządu Głównego,

który obradował w bardzo licznym zespole od godziny 12-tej w południe do 15-tej popołudniu, tak, że członkowie Zarządu Głównego wprost z obrad rozeszli się na posiedzenia Komisyj. Odrazu odczuwało się bardzo poważny nastrój, który udzielał się delegatom. Czuć było, że Walny Zjazd stoi przed jakąś poważną decyzją i że pod wielu względami odbiega od normalnych Zjazdów lat ostatnich. Nie wiadano tylko, na której komisji sprawa najważniejsza się rozegra. Wprawdzie Zarząd Główny wysłał do Zarządów Kół okólniki, w których wezwał Koła, by na posiedzeniach przedzjazdowych swoich Wydziałów odrazu zadecydowały, w której komisji poszczególni delegaci mają zasiadać, jednak w ostatniej chwili znać było pewne niezdecydowanie wśród delegatów w wyborze komisji. Najliczniej obeszano komisję sprawozdawczo-organizacyjną i finansową oraz komisję dla pracy oświatowej pozaszkolnej wśród dorosłych. Ostatecznie przecucie nie omyliło delegatów, gdyż na tych komisjach rozegrały się główne sprawy, będące właściwym przedmiotem obrad Zjazdu. Gdyby chodziło o krótkie scharakteryzowanie hasła, pod jakim Walny Zjazd się odbywał, to możnaby je określić jako dążność do sprowadzenia Towarzystwa na tory właściwej pracy oświatowej dla dorosłych, prowadzonej w sposób bezpośredni. Towarzystwo Szkoły Ludowej od czasu wielkiej wojny szło głównie w kierunku stwarzania środowisk oświatowych, a więc przede wszystkim budowy domów ludowych, szkół, ochronek i t. p. Ten kierunek pracy wymagał niesłychanie dużo pieniędzy i nie mógł się pomieścić w ramach normalnych dochodów rocznych Towarzystwa. Trzeba było uciekać się do pożyczek, których suma wzrosła do blisko półtora miliona złotych, tak, że zaczęło grozić niebezpieczeństwo, iż raty amortyzacyjne i odsetki skrepują tak budżety, że na właściwą pracę oświatową nie będzie w nich miejsca. Zaczęły też powtarzać się wypadki organizacyjnie zgola nie pożądane. Poszczególne Koła zaskakiwały Zarząd Główny faktami dokonanymi w ten sposób, że nie licząc się z ogólnym planem rozbudowy domów ludowych, opracowanym przez Zarząd Główny, lub nie czekając swojej kolejki, same bez wiedzy Zarządu Głównego rozpoczynały budowę, a wyczerpawszy wszelkie fundusze własne oraz możliwy kredyt, zwracały się dopiero wtedy do Zarządu Głównego o ratunek, kładąc mu równocześnie, jak to mówią, nóż na gardle. Nie można nawet obwiniać tych wszystkich pracowników. Kierował nimi bezsprzecznie szczerzy zapał i bezpośrednie odczucie potrzeb miejscowych, które brane z małej perspektywy, zawsze się wydają najważniejsze, włożyli wreszcie w tę robotę niesłychanie dużo rzetelnej pracy i energii. Ale na korzyść organizacji i planowej pracy oświatowej wyjść to nie mogło. Wreszcie ta praca budowlana, będąca właściwie dopiero wstępem do rzeczywistej pracy oświatowej, to jest przygotowaniem terenu, tak wiele pochłaniała sił i energii, że na pracę oświatową we właściwym znaczeniu tego słowa pozostawało już niewiele. Trzeba było

z tym systemem zerwać i powiedzieć całą prawdę, streszczając się w słowach: „Ograniczmy budowy na razie tylko na wykończenie już rozpoczętych, a główny nacisk położmy na rozszerzenie i pogłębienie pracy oświatowej wśród dorosłych“. Tej bardzo niepopularnej pracy podjął się Zarząd Główny, a dokonał tego na komisji sprawozdawczo-organizacyjnej i finansowej Dr. Wysocki z Krakowa, a na komisji oświaty pozaszkolnej referent Koła I TSL. imienia Asnyka z Przemyśla Mgr. Poliszewski. Na tych też komisjach była najżywsza dyskusja i najwyższe zainteresowanie. I trzeba przyznać na pochwałę Kół, że mimo tego, że wnioski referentów przekreślały marzenia wielu Kół o rozpoczęciu w najbliższej przyszłości rozmaitych budów, to jednak dali się przekonać zdrowej i celowej argumentacji i wszystkie wnioski odnośnych referentów zostały przyjęte.

Bardzo poważnie i rzeczowo toczyła się dyskusja na posiedzeniu Komisji Szkolnej, mimo tego, że wielu delegatów, opisując położenie dziatwy polskiej w niektórych szkołach zutrakwizowanych lub z ruskim językiem wykładowym, miało łzy w oczach, a serca przepełnione goryczą. Słyszeliśmy o takich wypadkach, gdzie dzieci rzymsko-katolickie przez cały przeciąg nauki szkolnej nie miały ani jednej godziny nauki własnej religii, słyszeliśmy o wypadkach brutalnego traktowania tej dziatwy przez siły nauczycielskie, słyszeliśmy o wypadkach prowadzenia propagandy antypaństwowej już na gruncie szkolnym prowadzonej przez nauczycieli agitatorów ruskich. Mimo to jednak delegaci potrafili stanąć na stanowisku, że są to wypadki sporadyczne, nieznane władzom szkolnym, które z pewnością potrafią kres temu stanowić. Stosunkowo najslabiej obeślana była komisja dla pracy oświatowej pozaszkolnej wśród młodzieży.

Taki mniej więcej nastrój panował, przed Zjazdem i na komisjach, które pracowały bardzo rzetelnie, bo przeszło pięć godzin bez przerwy.

Komisję sprawozdawczo-organizacyjną i finansową zagał imieniem Zarządu Głównego Wiceprezes Dr. Mikulski z Krakowa. Referat pod tytułem: „Jakie wnioski należy wysnuć ze sprawozdania za rok 1928?“, wygłosił Dr. Wysocki, sekretarz Zarządu Głównego z Krakowa i on też przedstawił przeważną część wniosków uchwalonych przez tę Komisję. Przewodniczył obradom Komisji Dr. Kazimierz Flis z Rudek i jemu też powierzyła Komisja referat sprawozdawczy na plenum Zjazdu.

Komisję szkolną zagał imieniem Zarządu Głównego Wiceprezes Dr. Próchnicki ze Lwowa, przewodniczył obradom p. Antoni Szemelowski z Sanoka, któremu też powierzono referat sprawozdawczy na plenum Zjazdu. Referat p. t. „Postulaty TSL. na polu szkolnictwa“, wygłosił członek Zarz. Gł. TSL. Dr. Artur Kopacz ze Lwowa.

Komisję dla pracy oświatowej pozaszkolnej wśród dorosłych utworzył imieniem Zarządu Głównego Dr. Tadeusz Dwernicki ze Lwowa, przewodniczył obradom Bronisław Kryczyński z Mielca,

któremu też powierzono referat sprawozdawczy na plenum Zjazdu. Referaty wygłosili: p. Helena Nuzikowska ze Lwowa, p. t. „Kursy dla dorosłych“, p. Dr. Bolesław Czuchajowski ze Lwowa p. t. „Praca Świetlicowa“ i p. Stanisław Rymar z Krakowa, p. t. „Ustawodawstwo na polu oświaty pozaszkolnej“.

Komisję dla pracy oświatowej pozaszkolnej wśród młodzieży utworzył imieniem Zarządu Głównego p. Władysław Tutek z Przemysła, który też z wyboru objął przewodnictwo nad obradami Komisji. Referat wygłosił p. Władysław Bajorek ze Lwowa, p. t. „Praca TSL. wśród młodzieży“. Referat sprawozdawczy na plenum powierzono referentowi.

Po pracownicie spędzonym dniu na obradach komisyjnych udali się delegaci wieczorem na raut urządzony przez gminę miasta Nowego Sącza ku uczczeniu delegatów XXXIV Walnego Zjazdu TSL. w pięknych salach ratuszowych. Jako gospodarz przyjmował gości p. Dr. Roman Sichrawa, burmistrz miasta Nowego Sącza. Oprócz delegatów i członków Zarządu Głównego TSL. jawiła się na sali cała elita inteligencji nowosądeckiej. Pan burmistrz Dr. Sichrawa w pięknych i podniosłych słowach powitał uczestników Zjazdu, podnosząc znaczenie pracy oświatowej dla budowy silnego Państwa Polskiego i życząc Zjazdowi owocnych obrad. Późem nastąpiły produkcje chóru Tow. śpiewaczego „Echo“ pod batutą W. Pana M. Rzymka, popisy solowe p. Wojtasa na skrzypcach i p. Wolfstala na wiolonczeli, wreszcie produkcje orkiestry kolejowej. Po części koncertowej przeszli zebrani do dalszych sal ratuszowych, gdzie przy obficie zastawionych stołach spędzono czas na miłej pogadance aż do późnej godziny w nocy. Niestychana gościnność i uprzejmość Pań Komitetowych pod przewodnictwem p. Uhlowej, przyczyniły się do wytworzenia naprawdę serdecznego towarzyskiego nastroju.

2-gi dzień obrad: niedziela dnia 8 września.

O godzinie 9-tej rano odbyło się uroczyste nabożeństwo. Mszę św. odprawił ks. Białek, a ks. Paciorek wygłosił podniosłe kazanie. Późem o godzinie 10-tej nastąpiło w sali Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół“ uroczyste otwarcie plenarnego posiedzenia Zjazdu.

Wśród gości zauważyliśmy na sali: p. Typrowicza, starostę nowosądeckiego, Dra Kupczyńskiego, Kuratora Okręgu Szkolnego Krakowskiego, Dra Sichrawę, burmistrza Nowego Sącza, p. Bukowskiego, prezesa Sądu w Nowym Sączu, p. pośła Korneckiego, sekretarza Zjednoczenia Polskich Towarzystw Oświatowych w Warszawie, p. Stemlera, Dyrektora Polskiej Macierzy Szkolnej w Warszawie, Dra Michalskiego, Wizytatora Szkolnego z Krakowa, Prof. Szeliskiego, przedstawiciela Tow. Nauczycieli Szkół Wyższych, p. Szurmiaka, przedstawiciela Ogniska Związku Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych w Nowym Sączu, p. Artymiaka, Komendanta Obwodu Związku Strzeleckiego w Nowym Sączu, p.

Prof. Wzorka, przedstawiciela Okr. Tow. Rolniczego w Nowym Sączu, p. Kuzkę, przedstawiciela Koła Urzędników Magistrackich w Nowym Sączu i wielu innych.

O godzinie 10-15 prezes TSL. Witold Ostrowski zagaił posiedzenie następującem przemówieniem:

Otwierając XXXIV Walny Zjazd Towarzystwa Szkoły Ludowej witam jak najserdeczniej wszystkich Panów reprezentantów władz oraz przedstawicieli bratnich instytucyj, którzy raczyli zaszczyścić nasz doroczny sejmik oświatowy Swoją obecnością. W pierwszym rzędzie witam gorąco Pana Starostę Typrowicza, reprezentanta władz administracyjnych, p. Kuratora Dra Kupczyńskiego, reprezentanta władz szkolnych, Dra Sichrawę, przedstawiciela miasta Nowego Sącza, delegata Zjednoczenia Polskich Towarzystw Oświatowych w Warszawie p. posła Korneckiego, delegata Polskiej Macierzy Szkolnej Dyrektora Stemlera, delegata Okr. Tow. Rolniczego prof. Wzorka, delegata Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół“, p. Artymiaka, delegata Związku Strzeleckiego, Komendanta Obwodu Nowosądeckiego, delegata Towarzystwa Szkół Wyższych prof. Szeleskiego, delegata Ogniska Polskiego Związku Nauczycielstwa Szkół Powszechnych p. Szurmiaka, oraz wszystkich szanownych gości, którzy raczyli przyjść i wziąć udział w naszych obradach. Witam wreszcie jak najgoręcej wszystkich delegatów Kół i Związków Okręgowych, którzy ze wszystkich stron Małopolski stawili się tak licznie na nasz apel, by obradować nad zagadnieniami, stanowiącemi podstawę naszego rozwoju narodowego. Bezsprzecznie bowiem przyszłość i rozwój naszego Państwa uzależnione są w wielkim stopniu od rozwoju oświaty wśród szerokich mas. Troskę o ten rozwój musi przedewszystkiem dźwigać samo społeczeństwo, które winno stworzyć jak najliczniejsze kadry ofiarnych pracowników, by dopomóc czynnikom rządowym i wspólnie z nimi dla dobra Państwa pracować.

Sprawozdanie z działalności za rok 1928 mają wszyscy Panowie w swych rękach. Świadczy ono bezsprzecznie o stałym rozwoju naszej instytucji. Zestawienie rachunkowe w rubryce dochodów wykazuje cyfrę przeszło dwa miliony siedmset tysięcy złotych, blisko o ośmset tysięcy większą niż w roku 1927. Jestto nowy wspaniały dowód ofiarności naszego społeczeństwa jak niemniej zaufania, jakie żywi ono do Towarzystwa. Pracujemy nad tem ze wszystkich sił, by temu zaufaniu podołać i mam to głębokie przekonanie, żeśmy zadanie swoje spełnili.

Ale rozpatrując sprawozdanie tegoroczne, wysnułem z niego dwa przedewszystkiem problemy, wobec których stoi nasze Towarzystwo i nad którymi obecny Walny Zjazd musi się dokładnie zastanowić.

Ulegając żywiołowemu pędowi, jaki się dał w czasach powojennych zauważyć, zwróciliśmy się do budowy domów ludowych. W przeciągu pięciu lat wybudowaliśmy przeszło 100 domów, a wśród nich niektóre okazałe gmachy bardzo kosztowne.

Wskutek tego zaciągnęliśmy cały szereg pożyczek i zagraża nam to, że w razie, gdybyśmy tego tempa nie zwolnili, raty amortyzacyjne i odsetki od pożyczek mogłyby pochłonać lwia część naszego budżetu, uniemożliwiając nam dalszy rozwój, dalszy konieczny postęp. Moglibyśmy się stać Towarzystwem martwem, płacącym za przeszłość, a nie mającym sił podążać naprzód. Już i dziś lwia część naszego budżetu przeznaczona jest na budowy. Ale nie trzeba zapominać, że i te budowy są tylko martwą formą, w którą trzeba wlać życie i trzeba umieć to życie odpowiednio do naszych celów rozwinąć. Musimy znowu na pierwszy plan wysunąć bezpośrednią pracę oświatową, a przede wszystkim pracować nad odpowiednim metodycznym wyszkoleniem naszych pracowników. Musimy podnieść poziom naszej pracy, musimy poddać rewizji nasze dotychczasowe metody i stwarzać nowe, dostosowane do nowych warunków, wśród których żyjemy. Proszę mię nie posądzać o pesymizm. Wiem, że niebezpieczeństwo jest jeszcze daleko, ale czuję równocześnie, że obowiązek prezesa nakazuje mi przestrzec przed tem niebezpieczeństwem, które się może przed nami zarysować. Cały szereg wniosków nadesłanych przez Koła TSL. jak również przygotowanych przez referentów Zarządu Głównego zmierza do tego, by to niebezpieczeństwo usunąć. I mam nadzieję, że Panowie delegaci, owiani tą samą troską o dobro Towarzystwa, zastanowią się nad temi wnioskami głęboko i nie odmówią im swego poparcia.

Ułartym zwyczajem przychodzi mi teraz poświęcić gorące wspomnienie tym wszystkim pracownikom naszym, których śmierć wyrwała z naszych szeregów. Tydzień temu odbył się pogrzeb Prezesa Koła TSL. w Nowym Sączu ś. p. Feliksa Michalika. On przygotował ten Walny Zjazd, dzięki Jego troskom i zabiegom odbywa się ten Zjazd w Jego rodzinnem mieście. Niestety, śmierć nie pozwoliła Mu go doczekać. Cześć Jego pamięci.

W r. 1928 zmarł wielki dobrodziej Towarzystwa ś. p. Bronisław z Kulczyc-Wisłocki, twórca fundacji „Domu Polskiego TSL.“ w Kamionce Strumiłowej, gorący patriota i hojny ofiarodawca na cele TSL. Zmarli dwaj bracia: ksiądz Józef Piechnik i Dr. Edmund Piechnik, długoletni działacze TSL.

Cześć pamięci wszystkich niewymienionych tutaj naszych członków i pracowników, którzy opuścili nasze szeregi na zawsze. (Wspomnień pośmiertnych wysłuchali uczestnicy powstawszy z miejsc). Odchodzi z pola pracy pokolenie, które powołało do życia nasze Towarzystwo. Takie jest nieubłagane prawo życia. Ale pociechą dla nas jest fakt, że ich miejsce zastępują ludzie młodszy, nowa generacja, która w młode i krzepkie dłonie chwyta sztandar TSL. Do nich mimowoli zwracają się oczy i serca nas wszystkich starszych pracowników, ich też najserdeczniej tutaj witam, a zwłaszcza reprezentantów Akademickich Kół TSL. z Krakowa i Lwowa.

Panowie delegaci! Nie szczędźcie krytyki naszemu sprawozdaniu. Macie styczność z życiem i macie możność wniknięcia we wszystkie jego potrzeby. Pracujmy razem zgodnie, a hasłem naszym niech będzie dobro Rzeczypospolitej, jako nasze najwyższe prawo. Wierzę, że silni zaufaniem całego społeczeństwa i wsparci o skuteczną pomoc naszych najwyższych władz państwowych potrafimy godnie wypełnić swoje zadanie i zbliżyć się do upragnionych celów.

Otwieram XXXIV Walny Zjazd i w tym momencie nie mogę się powstrzymać od okrzyku: Nasza Najjaśniejsza Rzeczpospolita Polska niech żyje! Pan Prezydent Rzeczypospolitej Ignacy Mościcki niech żyje! Pan Marszałek Józef Piłsudski, duchowy twórca naszej Niepodległości niech żyje!

Okrzyk wniesiony przez p. Prezesa powtórzyli trzykrotnie zebrani, powstawszy z miejsc.

Następnie zabiera głos p. Starosta Typrowicz i w serdecznych słowach życzy Zjazdowi owocnych obrad.

Pan Kurator Dr. Kupczyński w dłuższym przemówieniu charakteryzuje przemianę, jaka dokonuje się w psychice społeczeństwa, które w czasie niewoli przywykło głównie do metod defenzywnych, samoobrony wobec ataków państw zaborskich, a obecnie na skutek własnego Państwa przechodzi w okres twórczej, pozytywnej pracy. Tej przemianie ulec musi razem ze społeczeństwem także i Towarzystwo Szkoły Ludowej. Musi ono tworzyć Polskę wszędzie, gdzie tylko Polacy istnieją, choćby stanowili ilościowo jak najmniejsze grupy. Musi nauczyć ich umieć gospodarzyć we własnym Państwie. Współpraca z władzami rządowymi, a zwłaszcza szkolnymi nie tylko jest możliwa, ale jest konieczna. W tej twórczej pracy nad przemianą sposobu myślenia zbiorowej duszy Narodu życzy mowca powodzenia zasłużonemu Towarzystwu.

Następnie p. Dyrektor Stemler imieniem Zjednoczenia Polskich Towarzystw Oświatowych i Polskiej Macierzy Szkolnej w Warszawie składa serdeczne życzenie owocnych obrad bratniej instytucji. Wreszcie Prof. Śliwa przewodniczący Związku Okręgowego T. S. L. w Nowym Sączu wita Zjazd imieniem miejscowych placówek T. S. L. Później sekretarz Zarządu Głównego Dr. Wysocki odczytuje pisma i depesze gratulacyjne, których tekst załączamy poniżej:

W dniu otwarcia Walnego Zjazdu Towarzystwa Szkoły Ludowej przesyłam życzenia pomyślnych owocnych obrad.

Minister WROP *Czerwiński.*

Życzenia owocnych obrad przesyła Zjazdowi

Godecki,

Naczelnik Wydziału Oświaty Pozaszkolnej.

Bratniej instytucji przesyła z okazji Walnego Zgromadzenia najserdeczniejsze gratulacje z powodu wspaniałych wyników pracy i najlepsze życzenia na przyszłość.

Macierz w Czechosłowacji.

Serdeczne życzenia owocnych obrad bratniemu Towarzystwu przesyła

Macierz Szkolna, Cieszyn.

Serdeczne życzenia owocnych obrad i dalszego pomyślnego rozwoju przesyła Walnemu Zjazdowi

*Małopolskie Towarzystwo Rolnicze
Oddział Krakowski.*

Nie mogąc osobiście wziąć udziału w Walnem Zgromadzeniu drogiej instytucji, przesyłam tą drogą jak najserdeczniejsze życzenia dalszego jej rozwoju.

Feliks Piotr

Dyrektor Gimnazjum, Orłowa Czechosłowacja.

Cześć Sejmowi Oświatowemu Rzeczypospolitej! Niech Bóg błogosławi pracy Waszej w myśl ustaw pierwszego Sejmu Oświatowego w stuletnią rocznicę Konstytucji majowej — podjętej do dziś chlubnie i nader skutecznie utrzymanej i na długie jeszcze lata pożądaney, a może nawet koniecznej.

Ks. Mazanek

Imieniem własnem, parafji i seminarjum naucz.
w Łańcucie.

Z Gdyni, niestety, zdążyć nie mogę, szczęść Boże pracom delegatów, wierzę w dobrą wolę wszystkich i w najlepsze wyniki obrad — wierna programowi

Aniela Alexandrowiczówna.

Czcigodni Panowie!

Przeszkodzony sprawami związanymi z moim obowiązkiem politycznym, uprzejmie proszę tą niniejszą formą przyjąć moich parę słów:

Jako włościanin i poseł Ziemi Sądeckiej witam imieniem własnem i chłopów tej ziemi, oraz całego Podhala Wielce Szanowne i Zasłużone Towarzystwo. Stwierdzam, że Towarzystwo Szkoły Ludowej, tak jak w całym kraju, tutaj wśród ludu wsi pożytecznie pracowało, budząc ducha Narodowego wśród chłopów przez zakładanie czytelni, Kół oświatowych, budowę szkół i t. d., a pracą tą już przed wojną światową przyniosło widoczne korzyści nowej budzącej się naszej wolności. Rozbudzony duch Narodowy porywał serca młodzieży i pchał je w wir walk z orężem, by ujrzeć wolną Ojczyznę. Chłop nasz spieszył z groszem, by budować odrodzoną Ojczyznę. Praca Towarzystwa Szkoły Ludowej tuw ziemi sądeckiej wśród chłopów na wsi jest pamiętna

i w skutki chwalebne obfitą. Witając Zjazd, składam Zjazdowi serdeczne życzenia owocnych obrad, by tak jak dotychczas, opieka T. S. L. była z myślą utrwalenia po wieczne czasy Wolnej Ojczyzny naszej Polski.

Niech żyje Towarzystwo Szkoły Ludowej!

Niech żyją delegaci i pracownicy T. S. L.!

Narcyz Potoczek

Posel Ziemi Sądeckiej.

Ważne przeszkody zatrzymały nas z placówki kresowej, która nadal dzierżyć będzie straż.

Serdeczne szczęść Boże.

Dr. Władysław Dymek.

Szczęść Boże obradom! Delegata — niestety, wysłać nie możemy. Cześć

Koło T. S. L. Bircza pow. Dobromil.

Ważne przyczyny wstrzymały wyjazd naszego delegata. Szczęść Boże obradom.

Koło Gwoździec.

Z okazji mającego się odbyć XXXIV Zjazdu T. S. L. w dniach 7 i 8 września 1929 r. w Nowym Sączu — zasyłamy życzenia pomyślności i dodatnich wyników obrad, oraz wzajemnego zrozumienia i pogłębienia pracy oświatowej, zwłaszcza w obecnych warunkach na zagrożonych Kresach Wschodnich, — która to praca na tychże Kresach wymaga bardziej wydajnego poparcia materialnego i moralnego, aniżeli w środowiskach większych miast.

Koło nasze, mimo najlepszych chęci, nie jest w możności wysłać swego delegata jedynie z powodu braku funduszy — gdyż skromny fundusz, jaki posiadamy, przeznaczony jest na zorganizowanie polskiej ochronki T. S. L. w Dzielnicy VI m. Lwowa.

Zarząd Koła T. S. L. im. Adama Mickiewicza

Sekretarz:

Mieczysław Rosicki

Prezes:

Marjan Weber

Po odczytaniu powyższych pism, które zebrani przyjęli licznymi oklaskami, zabrał głos p. Kokoł. delegat Koła T. S. L. w Nadwornie, który postawił wniosek wysłania depesz hołdowniczych do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Ignacego Mościckiego, p. Marszałka Rzeczypospolitej Józefa Piłsudskiego i Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Czerwińskiego, przedkładając równocześnie projekt tekstu tych depesz:

Prezydent Rzeczypospolitej Ignacy Mościcki

Warszawa — Zamek.

Walny Zjazd Towarzystwa Szkoły Ludowej zebrany w Nowym Sączu w dniu 8 września przesyła Panu Prezydentowi, jako przedstawicielowi Majestatu Rzeczypospolitej najgłębsze wyrazy hołdu i czci.

Pierwszy Marszałek Rzeczypospolitej Józef Piłsudski

Warszawa — Belweder.

Zebrani w dniu 8 września delegaci Kół Towarzystwa Szkoły Ludowej na Walnym Zjeździe w Nowym Sączu ślą wielkiemu żołnierzowi odrodzonej Rzeczypospolitej zapewnienie, że szerzyć i utrzymywać będą Jego ideały szczerzej myśli polskiej i potęgi Rzeczypospolitej.

Pan Minister WR. i OP. Czerwiński

Warszawa, ul. Bagatela 1. 12.

Walny Zjazd Towarzystwa Szkoły Ludowej zebrany w dniu 8 września b. r. w Nowym Sączu przesyła Panu Ministrowi zapewnienie współpracy nad wychowaniem przez oświatę nowego obywatela Rzeczypospolitej.

Zarówno wniosek Pana Kokota, jak i tekst depesz przyjęli zebrani przez aklamację, która zamieniła się w huczną i długotrwałą manifestację.

Przystępując do właściwego porządku obrad udzielił p. Prezes głosu p. przewodniczącemu Rady Nadzorczej TSL. Profesorowi Stefanowi Surzyckiemu z Krakowa, który imieniem Rady Nadzorczej odczytał następujące sprawozdanie.

Rada Nadzorcza brała stale udział w posiedzeniach Zarządu Głównego i jego organów t. j. Wydziału Ścisłego i Sekcji Wschodniej. Prócz tego odbyła Rada Nadzorcza szkondrum kasy, dokumentów kasowych i ksiąg biur Zarządu Głównego TSL.

Z przedstawionego zestawienia obrotów, które w ogólnej sumie: 812.137 zł. 08 gr. tak po stronie przychodów jak i rozchodów, wykazują kwotę 437.832 zł. w przychodach rzeczowych, — uwidacznia się ten pocieszający fakt, że dochody Towarzystwa Szkoły Ludowej z roku na rok stale wzrastają i w stosunku do roku ubiegłego wynoszą o kwotę 36.043 zł. więcej.

Z powyższego wynika, że cele Towarzystwa znajdują zrozumienie u społeczeństwa Małopolskiego, które pomimo krytycznych warunków gospodarczych nie ustaje w ofiarności i daje tym samym dowód patriotyzmu i zaufania do Zarządu Towarzystwa.

Następujące zestawienie uwidacznia cyfrowo przychody i rozchody w pojedynczych grupach w porównaniu z rokiem 1927 i tak:

Przychody:

	w r. 1927	w r. 1928
a) z przedsiębiorstw własnych	118 285.—	121.775.—
b) z ofiar społeczeństwa . . .	251.907.—	270.076.—
c) z subwencji	31.600.—	45.981.—
Razem	401.792.—	437.832.—
d) z pożyczek i reszt kasowych	—	374.305.—
Ogółem	401.792 —	812.137.—

Rozchody:

I.	a) Na administrację i organizację pracy oświatowej łącznie z rozdawnictwem bibliotek, wypożyczaniem przeźrocz i aparatów świetlnych, wydawaniem „Przewodnika Oświatowego” .	122.870.—
	b) na szkoły i domy ludowe, ochronki, stypendja i inne	22 011.—
	c) na subwencje dla Związków i Kół TSL. . . .	86 216.—
	d) na odsetki, druki i składki do Zjednoczenia Polskich Towarzystw Oświatowych	16.636.—
	e) na koszty przedsiębiorstw, wydawnictw, zbiorów i imprez	84 380.—
	f) na pracę oświatową wśród wojska	6.427.—
	g) na resztę kosztów budowy III piętra i remont realności Zarządu Głównego TSL. w Krakowie	3 990.—
	h) na subwencje na szkoły, kościoły, domy ludowe i z tem połączone koszty administracyjne z funduszy „Daniny Oświatowej” .	62.838.—
	i) na koszty udziału w P. W. K.	8.075.—
	j) na kupno Domu oświatowego im. E. Adama we Lwowie	24.389.—
	Razem	437.832.—
II.	Oprócz tego wydano z zaciągniętych pożyczek i reszt kasowych:	
	k) na Dom ośw. im. Ernesta Adama we Lwowie	285.515.—
	l) na kupno Drukarni TSL.	44.643.—
	ł) z funduszy obcych (saldo)	8.595.—
	m) reszty kasowe i papiery wartościowe (saldo)	35.552.—
	Razem	812.137.—

Suma kosztów administracyjnych Zarządu łącznie z Sekcją Wschodnią wynosi kwotę 47.913 zł. co czyni zaledwie 5.9% ogólnego obrotu.

Stosunek ten musi się oznaczyć jako nadzwyczajnie pomyślny i bardzo oszczędny, na co w największej mierze wpłynęła szczupła ilość personelu administracyjnego, odpowiednie wykorzystanie go i skromne jego uposażenie.

Poczem p. przewodniczący Rady Nadzorczej imieniem tejże Rady postawił następujące wnioski:

1) Walny Zjazd przyjmuje do zatwierdzającej wiadomości sprawozdanie Zarządu Głównego i Rady Nadzorczej za rok 1928.

2) Walny Zjazd TSL. uchwała Zarządowi Głównemu absolutorjum z czynności i rachunków za r. 1928.

Oba wnioski Rady Nadzorczej poddaje p. Przewodniczący pod głosowanie. Po głosowaniu konstatuje p. Przewodniczący, że wnioski zostały uchwalone jednomyślnie. Następnie p. Przewodniczący ogłasza listę członków Zarządu Głównego i Rady Nadzorczej, którzy w myśl 2 § 48 i 55 tracą w obecnym roku swe mandaty oraz proponuje imieniem Zarządu listę kandydatów. Ponieważ nie wpłynął żaden wniosek o wybór komisji-matki, przeto p. Przewodniczący zarządza wybory do Zarządu Głównego TSL. i Rady Nadzorczej i zarządza w tym celu 10-minutową przerwę w obradach. Po przerwie zabiera głos p. Dr. Flis, jako referent sprawozdawczy z komisji sprawozdawczo organizacyjnej i finansowej. Po zdaniu sprawy z przebiegu obrad komisji, podkreśleniu słusznych obaw Zarządu Głównego o fundusze Towarzystwa i o normalny tok prac oświatowych TSL. w przyszłości, przedstawia następujące wnioski, uchwalone przez komisję:

1) Walny Zjazd TSL. domaga się, by przeważna część funduszków Towarzystwa nie szła jak dotąd na stawianie budynków, ale na właściwą pracę oświatową, a więc przede wszystkim na kształcenie dorosłych, a zwłaszcza na utrzymywanie fachowych instruktorów oświatowych oraz kształcenie pracowników oświatowych.

2) XXXIV Walny Zjazd wzywa Zarząd Główny, by bezwzględnie unikał obdłużenia majątku TSL., czy to bezpośrednio, czy też przez udzielanie pozwoleń na zaciąganie pożyczek przez poszczególne Koła.

2) XXXIV Walny Zjazd poleca Zarządowi Gł., by stale zasięgał opinii wyczerpującej odnośnego Związku Okręgowego przed udzieleniem zezwolenia na jakiegokolwiek budowy poszczególnym Kółom TSL.

4) XXXIV Walny Zjazd TSL. zwraca uwagę Zarządu Głównego i Zarządów poszczególnych Kół TSL., że budowa Domów Ludowych szkół i t. p. nie jest jedynym celem Towarzystwa, a absorbując głównie jego działalność, zmusza do ograniczenia pracy w innych, niemniej ważnych kierunkach.

5) XXXIV Walny Zjazd TSL. w Nowym Sączu poleca Zarządowi Głównemu, by w najbliższym czasie przystąpił do ustanowienia instruktorów oświatowych przynajmniej po jednym dla każdego Związku Okręgowego.

6) Walny Zjazd TSL. w Nowym Sączu wzywa Zarząd Główny TSL., by poddał gruntownej rewizji dotychczasowy stosunek Kół TSL. do Czytelni i Związków Okręgowych TSL., jak również samą instytucję Związków Okręgowych i wyniki tych rozważań przedłożył w formie wniosków najbliższemu Walnemu Zjazdowi.

7) XXXIV Walny Zjazd TSL. w Nowym Sączu poleca Zarządowi Głównemu poddanie gruntownej rewizji dotychczasowych klasyfikacyj jednostek bibliotecznych celem ich ujednostajnienia, przez wprowadzenie w miejsce dotychczasowych różnolitości typów tylko dwu kategorii księżnic TSL., a mianowicie: Wypożyczalni książek z czytelnią czasopism i bibliotekę podręczną typu miejskiego i wypożyczalni książek wraz z czytelnią czasopism i biblioteką typu wiejskiego.

8) XXXIV Walny Zjazd proklamuje rok 1930 jako rok wszechstronnej i intensywniej propagandy celów Towarzystwa w kierunku czynnego zainteresowania całego społeczeństwa pracą społeczno-oświatową, oraz zdobycia jak największej ilości czynnych pracowników i prelegentów oświatowych i poleca Zarządowi Głównemu, Związkowi Okręgowemu i wszystkim Kołom TSL. planowe przeprowadzenie tej uchwały w swoim zakresie.

P. Przewodniczący otwiera nad wnioskami przedłożonemi przez referenta dyskusję, w której zabiera głos P. Hochbauer z Mikuliczyna.

Dr. Czuchajowski stawia wniosek, by dyskusję narazie zamknąć, a otworzyć ją po wysłuchaniu sprawozdań i wniosków, zgłoszonych przez wszystkie komisje.

Po przyjęciu tego wniosku przez zebranych, p. Przewodniczący udziela głosu dr. Próchnickiemu, który imieniem Zarządu Głównego stawia następujący wniosek:

XXXIV Walny Zjazd Towarzystwa Szkoły Ludowej w Nowym Sączu przyjmuje do zatwierdzającej wiadomości następującą uchwałę Zarządu Głównego:

W wykonaniu uchwały XXXIII Walnego Zjazdu TSL. w Jarosławiu Zarząd Główny T. S. L. ustanowił cztery nagrody dla tych Kół, które w sprawozdaniach rocznych, stwierdzonych przez Zarząd Główny, wykazały najwydatniejszą pracę na polu kulturalno-oświatowym w miarę warunków, wśród jakich działają. Zarząd Główny wziął pod rozwagę przede wszystkim Koła kresowe i to zwłaszcza pracujące w małych miejscowościach. Jako nagrody wyznaczył zespoły książkowe wartości 500 zł. każdy, które wynagrodzone Koło samo dobierze w Księgarni TSL., zależnie od potrzeb swojej biblioteki.

1) Za akcję na polu jednania członków przyznano nagrodę Kołu TSL. w Wilamowicach (pow. Biała), w r. 1927 — 22 członków, w r. 1928 — 130.

2) Za wzorowe sprawozdanie z działalności bibliotecznej — Kołu TSL. w Komarnie (pow. Rudki).

3) Za najwybitniejszą działalność na polu zakładania Czytelni i opieki nad nimi — Kołu w Tarnopolu.

4) Za wzorową pracę na polu oświatowym i za wszechstronne sprawozdanie z niej — Kołu TSL. w Kętach (pow. Biała).

Po przyjęciu tego wniosku przez Zebranie, zabiera głos imieniem komisji dla pracy oświatowej pozaszkolnej wśród dorosłych p. Kryczyński z Mielca, który po obszernem umotywowaniu przedkłada następujące wnioski:

1) XXXIV Walny Zjazd TSL. wzywa Zarząd Główny TSL., aby ustalił swój pogląd na ustawodawstwo w dziedzinie oświaty pozaszkolnej i na przyszłym Zjeździe TSL. wystąpił z odpowiednim referatem.

2) Walny Zjazd TSL. poleca Zarządowi Głównemu przygotować na XXXV Walny Zjazd referat na temat „Oświata pozaszkolna wśród dorosłych we Wschodniej Małopolsce“ z uwzględnieniem ludności narodowości ruskiej.

3) XXXIV Walny Zjazd TSL. wypowiada następujące poglądy w sprawie prowadzenia pracy oświatowej pozaszkolnej.

a) Nie zapoznając innych ważnych dziedzin pracy TSL. Walny Zjazd wyraża pogląd, że w chwili obecnej należy największe wysiłki włożyć w metodykę i systematykę pracy oświatowej pozaszkolnej i wobec tego wzywa wszystkich działaczy i pracowników oświatowych do ustawicznego teoretycznego kształcenia się i metodycznego pogłębienia prowadzonej pracy.

b) Wypowiada się za zorganizowaniem jak największej ilości kursów instruktorskich społeczno-oświatowych dla działaczy i prelegentów, jak również dla ludności wiejskiej.

c) Stawia zasadę, że typem pracownika oświatowego powinien być pracownik ideowy.

d) Nakłada na wszystkie Koła obowiązek zaopatrzenia bibliotek w dzieła fachowe instruktorskie z dziedziny metodycznej pracy oświatowej dla działaczy i prelegentów.

e) Wzywa Zarząd Główny, aby wogóle większą uwagę zwrócił na zagadnienie biblioteki, oraz kształcenie bibliotekarzy i o tem wszystkim opracował swój własny projekt o bibliotekach powszechnych w drodze ankiety wśród pracowników oświatowych.

f) Walny Zjazd wzywa wszystkie Koła, które nie wykazują żadnych lub tylko znikome rezultaty w dziedzinie odczytów na wsi do zwrócenia na tę dziedzinę baczniejszej uwagi i objawienia na tem polu większej niż dotychczas inicjatywy.

g) Tam, gdzie nie można znaleźć prelegenta na miejscu, należy tworzyć letnie kursy oświatowe dla dorosłych kilka razy w roku po 3 dni w tygodniu siłami dojeżdżającymi w porozumieniu z Małopolskiem Towarzystwem Rolniczem względnie z innymi podobnymi organizacjami.

h) Uważając, że w pracy oświatowej na wsi aparaty projekcyjne odgrywają wybitną rolę, Walny Zjazd poleca Kołom, aby aparaty zniszczone bezwzględnie naprawiły, a Koła, nie posiada-

jące ich dotychczas, nabyły nowe. W tym celu Zarząd Główny winien w miarę możliwości ułatwić Kołom nabycie aparatów.

j) Należy zwracać większą uwagę na kulturę kobiety wiejskiej i miejskiej przez zakładanie kursów gotowania, szycia i wychowywania dzieci.

i) Walny Zjazd wzywa Zarząd Główny, by wysłał conajmniej 2 osoby na wyższe studia w dziedzinie oświaty pozaszkolnej celem użycia ich następnie do zorganizowania i kierowania pracy oświatowej pozaszkolnej, a przede wszystkim pracy świetlicowej.

k) Walny Zjazd wzywa Zarząd Główny do zorganizowania w możliwie najbliższym czasie dwu świetlic doświadczalnych, a to jednej w Krakowie, drugiej we Lwowie.

4) XXXIV Walny Zjazd TSL.

a Wyrażając uznanie Zarządowi Głównemu za zakupno Drukarni Nakładowej w Krakowie, wzywa go do rozwinięcia intensywniejszej akcji wydawniczej w zakresie metodyki pracy oświatowej.

b) Wzywa Zarząd Główny, aby jaknajenergiczniej współdziałał z innymi polskimi Towarzystwami Oświatowymi w sprawach wydawniczych.

c) Zaleca wszystkim pracownikom TSL. prenumeratę „Przewodnika Oświatowego“ i „Oświaty Polskiej“.

5) XXXIV Walny Zjazd TSL. wzywa Koła do tworzenia biur informacyjnych tak dla swych Czyteli jak i dla ogółu polskiej ludności wiejskiej. Jestto bowiem zarówno najdoskonalszy sposób zdobywania członków i ich zaufania do TSL. jakoteż najlepszy środek propagandowy idei TSL.

6) Walny Zjazd TSL. wzywa ogół polskiej młodzieży akademickiej do intensywniejszej pracy na kresach wschodnich przez wzmocnienie swemi siłami Kół TSL. zarówno na prowincji, jakoteż w swoich środowiskach naukowych.

7) XXXIV Walny Zjazd wyraża zapatrywanie, że w ogólnej pracy oświatowej należy współdziałać z czynnikami rządowymi i samorządowymi w imię najwyższego dobra polskiego Narodu i Państwa.

8) XXXIV Walny Zjazd TSL. poleca Zarządowi Głównemu zwrócić się do Ks. Arcybiskupa Dra Twardowskiego we Lwowie z gorącą prośbą o przyjęcie z pomocą ludności polskiej kresów wschodnich, a w szczególności Pokucia, przez obesłanie terenów tych w taką ilość księży, któraby mogła zaspokoić potrzeby duchowe ludności polskiej i młodzieży szkolnej w szkołach powszechnych, nie mających własnych katechetów rz. kat.

Po skończonym referacie p. Kryczyńskiego udziela p. Przewodniczący głosu p. Śliwie z Nowego Sącza, który imieniem komisji skrutacyjnej przedkłada wynik wyborów. Oddano 207 kart wyborczych. Wybrani zostali jako członkowie Zarządu na lat trzy Pp. Białozorski Wiktor (Brzeszcze), Bielawska Marja (Przemyśl),

Buzek Jerzy (Węgierska Górka), Dr. Gubryniewicz Marjan (Lwów), Haydukiewicz Józef (Kraków), Kornafel Władysław (Jaworów), Dr. Mendys Michał (Lwów), Sokulski Justyn (Kraków), Dr. Stroński Zdzisław (Lwów), Thienel Franciszek (Tarnopol), Wowkonowicz Romuald (Tarnów), Żuchowski Andrzej (Narol). Do Rady Nadzorczej wybrani zostali: Czikiel Józef (Kraków), Dr. Głabiński Stanisław (Lwów), Greger Józef (Kraków), Dr. Kumaniecki Władysław Kazimierz (Kraków), Kostecki Edward (Kraków), Dr. Starzewski Marjan (Kraków), Dr. Surzycki Stefan (Kraków), Ks. Dr. Zajchowski Józef (Lwów) i Zamorski Jan, (Pińsk).

Po przyjęciu do wiadomości wyników wyborów przez Walny Zjazd, zabrał głos p. Szemelowski z Sanoka, który po złożeniu sprawozdania z przebiegu obrad komisji szkolnej, przedłożył następujące wnioski, uchwalone przez tę komisję.

1) Walny Zjazd TSL. zdając sobie sprawę z grożącego niebezpieczeństwa, że w nadchodzącym dziesięcioleciu milionowe rzesze dzieci pozostać mogą bez nauki z powodu braku odpowiednich funduszy szkolnych, wzywa Zarząd Główny TSL. do wszczęcia szerokiej akcji na terenie wszystkich Kół, któraby uświadomiła masy społeczne o faktycznym stanie potrzeb naszego szkolnictwa powszechnego.

2) Walny Zjazd, świadomy, że poziom kulturalny ludności Państwa Polskiego nie może się podnieść przy systemie szkół nisko zorganizowanych, oświadcza się za stałym podwyższaniem stopnia organizacyjnego szkoły powszechnej i wzywa Zarząd Główny by polecił Kołom poruszać w wykładach i pogadankach, specjalnie na to przeznaczonych, potrzebę szkoły powszechnej typu wyższego.

3) Walny Zjazd, uznając, że wprowadzenie sieci szkolnej podyktowane jest istotną potrzebą państwową, ale zarazem stwierdzając, że w warunkach narodowościowych naszej dzielnicy potrzeba stosowania przy wprowadzeniu tej sieci szkolnej specjalnej ostrożności i ogłędności zresztą uznawanych i rozumianych także przez nasze władze szkolne, wzywa Zarząd :

a) do czynnego poparcia za pośrednictwem Kół zasady szkoły utrakwistycznej dla okolic, w których ludność polska jest zbyt nieliczna, by dla niej mogła istnieć osobna szkoła polska,

b) do otoczenia opieką szkół utrakwistycznych przez zaopatrywanie szkoły w elementarze polskie, bibliotekę polską i polskie pomoce naukowe i oddziaływanie w duchu państwowym na młodzież,

c) do zużytkowania budynków szkolnych TSL. oddanych Towarzystwu z powodu utrakwizacji szkoły na tworzenie innych instytucyj, wzmacniających polskość, jako to ochronek polskich, czytelni i domów ludowych,

d) do utrwalenia i zakładania szkół polskich publicznych, lub przynajmniej prywatnych w takich miejscowościach, w których ludność polska ulec może wynarodowieniu,

e) do poczynienia starań o zmianę ustawy językowej w tym kierunku, aby plebiscyt szkolny nie powtarzał się corocznie, lecz co pewien dłuższy okres czasu.

4) Walny Zjazd wzywa Zarząd Główny, by pozwolenie na otwarcie i prowadzenie szkół średnich ogólnokształcących i zakładów kształcenia nauczycieli szkół powszechnych wydawał tylko w wypadkach, gdy zachodzi tego istotna potrzeba i gdy istnieje pewność, że zakład pod względem wychowawczym, kwalifikacyj gona nauczycielskiego i administracyjnym będzie zakładem wzorowym.

W Zarządzie Głównym w Krakowie i w Sekcji Wschodniej we Lwowie zasiadać winien referent-fachowiec o charakterze wizytatora szkolnego, który będzie odpowiedzialny za stan i wartość szkół prowadzonych przez TSL.

5) Walny Zjazd stwierdza, że zagadnienie szkolnictwa zawodowego winno się stać jednym z zagadnień czołowych TSL. i dlatego Zjazd wzywa Zarząd Główny do porozumienia się z Państwem i czynnikami gospodarczymi, by propaganda i realizacja szkoły zawodowej w Polsce wydała jak najbardziej korzystne wyniki.

Po referacie p. Szemelowskiego zabrał głos p. Bajorek ze Lwowa, który złożył sprawozdanie z przebiegu obrad komisji dla pracy oświatowej pozaszkolnej wśród młodzieży i przedłożył imieniem komisji następujące wnioski:

1) XXXIV Walny Zjazd TSL. wyraża przekonanie, że ze względu na przyszłość Państwa i Narodu Polskiego najważniejszym zadaniem wszystkich Towarzystw oświatowych, a więc i Towarzystwa Szkoły Ludowej jest jak najintensywniejsze zajęcie się młodzieżą w wieku pozaszkolnym w kierunku rozszerzenia jej wiadomości, ustalenia charakterów i wychowania w duchu obywatelskim.

2) XXXIV Walny Zjazd TSL. poleca Zarządowi Głównemu, by w najkrótszym czasie wydał obszerne instrukcje dla pracowników TSL., określające metody pracy oświatowej wśród młodzieży.

3) XXXIV Walny Zjazd TSL. wyraża przekonanie, że współpraca Towarzystwa Szkoły Ludowej z istniejącymi już organizacjami młodzieży, jak Koła Młodzieży przy Małopolskiem Towarzystwie Rolniczem, Stowarzyszenia Młodzieży Katolickiej i t. p. jest konieczna.

4) XXXIV Walny Zjazd TSL. wyrażając żywe zadowolenie z tego, że Akademickie Koła Prowincjonalne, uważają pracę społeczną za jeden ze swoich zasadniczych celów i kierunków działalności, oświadczają szczerą gotowość całego Towarzystwa do wszelkiego ułatwienia ich zabiegów w tym kierunku.

P. Prezes Ostrowski otwiera dyskusję nad wszystkimi wnioskami zgłoszonymi przez komisję Zjazdu. W dyskusji zabiera głos p. Robakowski z Turki n/Str., który w dłuższym przemówieniu omawia wniosek Komisji Szkolnej, dotyczący sprawy

utrakwizacji szkół, wykazując straty, jakie system utrakwizacyjny przynosi sprawie polskości w Małopolsce Wschodniej. Mówca zgłasza wniosek o odesłanie tej sprawy do Zarządu Głównego.

Ks. Cząstka z Rzeszowa omawia wniosek Komisji Oświaty Pozaszkolnej wśród dorosłych w sprawie braku księży rzym.-kat. na Kresach Wschodnich.

Po przemówieniu p. Exnera ze Lwowa zabiera głos Dr. Czuchajowski, który stawia wniosek o zamknięcie listy mówców w dyskusji nad wnioskami przedłożonemi przez komisję oraz ograniczenia trwania przemówień do 5-ciu minut.

Po przemówieniach p. pośła Dra Strońskiego, Dra Gertlera, p. Sikory, p. Grabowskiego, p. Ślusarza, p. Jarczyka, Dra Czuchajowskiego, Dra Kopacza, Dra Dwernickiego, p. Nuzikowskiej i p. Androwskiego oraz p. Bałabanówny lista mówców została wyczerpana.

W toku dyskusji p. Bałabanówna stawia następujący wniosek:

XXXIV Walny Zjazd TSL. w Nowym Sączu zwraca się do Zarządu Głównego TSL. z prośbą o zajęcie się sprawą powiększenia liczby państwowych szkół średnich ogólnokształcących dla dziewcząt oraz sprawą szkół zawodowych dla dziewcząt. Walny Zjazd również zwraca uwagę Zarządowi Głównemu na zakusy obniżenia poziomu nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących dla dziewcząt i włącza swój protest do protestu wszystkich organizacji kobiecych bez różnicy przekonań oraz organizacji oświatowych na terenie Polski.

Po wyczerpaniu się dyskusji p. Przewodniczący poddaje pod głosowanie wnioski zgłoszone przez Komisję: Sprawozdawczo-organizacyjną i finansową, dla pracy oświatowej pozaszkolnej wśród dorosłych, szkolną oraz dla pracy oświatowej pozaszkolnej wśród młodzieży. Wszystkie wnioski zostały przyjęte. Jedynie wniosek przedłożony przez Komisję dla pracy oświatowej pozaszkolnej, tyżący braku duchowieństwa rz.-kat. w Małopolsce Wschodniej uległ modyfikacji w myśl wniosku księdza Cząstki z Rzeszowa i Dra Dwernickiego ze Lwowa i w tym brzmieniu został przez referenta Komisji przyjęty, jako wniosek Komisji.

Również wniosek p. Bałabanówny został przez Walny Zjazd uchwalony.

Wobec tego, że żaden wniosek w sprawie zmiany statutu nie został zgłoszony p. Przewodniczący przechodzi do następnego punktu porządku obrad t. j. wnioski i zapytania.

Zabiera głos imieniem Zarządu Głównego p. Dr. Poratyński, który odczytuje pismo Komitetu Asnykowskiego w Zakopanem, poparte przez Komisarza Rządu Uzdrowiska Zakopane, Burmistrza w Zakopanem, Podhalański Związek Okręgowy TSL. w Nowym Targu, Koło TSL. w Zakopanem i Towarzystwo Przyjaciół Zakopanego:

W dniu 2 sierpnia 1930 r. w Zakopanem na Hali Gąsienicowej odbędzie się uroczystość poświęcenia tablicy pamiątko-

wej ku czci Adama Asnyka, założyciela Towarzystwa Szkoły Ludowej.

Z tego powodu podpisany Komitet ma zaszczyt zwrócić się do P. T. Prezydium z prośbą o spowodowanie uchwały Zjazdu Delegatów, aby przyszłoroczny Zjazd odbył się w tym czasie w Zakopanem, celem wzięcia udziału w powyższej uroczystości.

Zarząd Główny TSL przyjął z podziękowaniem do wiadomości zaproszenie Gminy m. Zakopanego, Komisarjatu Rządowego Uzdrowiska Zakopanego, Podhalańskiego Związku Okręgowego TSL. w Nowym Targu, Koła TSL. w Zakopanem, Tow. Przyjaciół Zakopanego oraz Komitetu Asnykowskiego w Zakopanem — na odbycie Walnego Zjazdu Delegatów TSL. w Zakopanem w dniu 2. sierpnia 1930 r. w czasie poświęcenia tablicy pamiątkowej ku czci Adama Asnyka. Zarząd Główny TSL. nie widzi w tej chwili możliwości poddania uchwale Walnego Zjazdu definitywnego rozstrzygnięcia kwestji miejsca i terminu Zjazdu, mającego odbyć się w roku przyszłym, — wyraża jednak przeświadczenie, że w uroczystości, poświęconej pamięci Adama Asnyka, jednego z założycieli i pierwszego Prezesa TSL., — Towarzystwo Szkoły Ludowej najpełniejszy weźmie udział.

Wobec tego stawia mówca następujący wniosek :

Walny Zjazd TSL. w Nowym Sączu, przyjmując powyższe stanowisko Zarządu Głównego, wyraża życzenie, ażeby w należytych czasie Zarząd Główny TSL. wziął sprawę tę pod rozwagę i odniósł się do wszystkich Kół TSL. z odpowiednim uwiadomieniem.

Wniosek uchwalono.

Wobec tego, że nikt więcej do głosu się nie zapisał, p. Prezes Ostrowski przystępuje do zamknięcia Zjazdu. W serdecznych słowach dziękuje wszystkim uczestnikom za gorliwą pracę w czasie Zjazdu. Panowie delegaci stanęli na bardzo wysokiem stanowisku patriotycznem umiając poświęcić częstokroć usilne dążenia i aspiracje poszczególnych Kół dla dobra całego Towarzystwa. Walny Zjazd w Nowym Sączu powziął szereg bardzo ważnych uchwał, które mogą stanowić nowy etap w świetnym rozwoju Towarzystwa. Rzeczą Zarządu Głównego, Zarządów Związków Okręgowych i poszczególnych Kół TSL. będzie prowadzić te uchwały w życie. Zjazd był bardzo liczny, bardzo ożywiony, pulsujący bujnym życiem i przypominał najlepsze czasy Zjazdów TSL. z przed wojny. Należy się za to specjalne podziękowanie organizatorom Zjazdu, oraz tym wszystkim osobom i instytucjom, które organizatorom przyszyły w pomoc. P. Prezes Ostrowski dziękuje najgoręcej p. Burmistrzowi p. Sichrawie oraz Gminie Nowego Sącza za przyjęcie, jakiego uczestnicy Zjazdu doznali. Dziękuje wszystkim tym mieszkańcom Nowego Sącza, którzy bezinteresownie ustąpili w swych mieszkaniach pomieszczenia dla delegatów. Dziękuje Zarządowi Tow. Gimn. „Sokół“ za bezinteresowne odstąpienie sal na Zjazd, jak również kierownictwu szkoły

im Adama Mickiewicza za udzielenie pomieszczeń na obrady komisij zjazdowych oraz noclegów. Dziękuje Komitetowi Pań TSL. za pracę nad wyżywieniem delegatów, dziękuje Tow. Śpiewaczemu „Echo“ oraz orkiestrze kolejowej za umilenie chwil spędzonych na raucie, dziękuje przede wszystkim, jak najserdeczniej Kołu miejscowemu TSL. w Nowym Sączu i jego Zarządowi za poniesione trudy nad organizacją Zjazdu. Tylko ten, kto takie trudy odpowiedzialne dzielił, potrafi zrozumieć ich wielkość.

Następnie zabiera głos p. Markiewicz zastępca przewodniczącego Koła TSL. w Nowym Sączu, który dziękuje Zarządowi Głównemu za to, że zgodził się na to, aby XXXIV Walny Zjazd TSL odbył się w Nowym Sączu zgodnie z wnioskiem mówcy, przedłożonym poprzedniemu Zjazdowi TSL. w Jarosławiu. Obrady Zjazdu oraz jego uchwały będą silnem pokrzepieniem na duchu dla miejscowych pracowników TSL. i wpłyną niewątpliwie odżywczo na rozwój pracy Towarzystwa nie tylko w samem mieście, ale w promieniu najbliższych powiatów, które wymagają specjalnej opieki TSL.

Zarówno przemówienie Pana Prezesa, jak i przemówienie p. Markiewicza bardzo żywo oklaskiwali zebrani.

Po przemówieniu p. Markiewicza p. Prezes zamknął XXXIV Walny Zjazd, a delegaci powstawszy z miejsc, odśpiewali Rotę.

IX Zjazd Okręgowy delegatów Towarzystwa Szkoły Ludowej z powiatu: białskiego, chrzanowskiego i oświęcimskiego, odbędzie się w Chrzanowie w niedzielę, dnia 8 grudnia 1929 r. w Miejskiej Szkole Męskiej. Początek o godzinie 10 30 przedpołudniem.

Jan Słomka „Pamiętniki Włościanina“. T. S. L. wydało obszerną książkę, bo 528 stron liczącą, zawierającą wspomnienia chłopca, b. wójta w Dzikowie liczącego obecnie przeszło 87 lat. Pamiętniki te są niesłychanie ciekawym przyczynkiem do historii wsi polskiej i dziejów ludu polskiego. Zwięźle, jasno, poprostu, a szczerze i prawdziwie maluje autor stosunki panujące w jego wsi rodzinnej od czasów dzieciństwa, aż po dzień dzisiejszy na tle ogólnych stosunków panujących w kraju. Trafność obserwacji, zdrowy „chłopski rozum“ i szczerść w kreśleniu własnych przeżyć nadają tej książce wielką wartość. Kto chce się przekonać, jaką drogę przeszliśmy w ostatnich dziewięciu dziesiątkach lat, jak stopniowo przemienia się fizjognomja naszej wsi, kto chce nabrać wiary i otuchy w przyszłość, ten niech kupi tę książkę. Powinna się ona znaleźć bezwarunkowo w każdej bibliotece i czytelni T. S. L.

Kalendarzyk T. S. L. na rok 1930. Rozszerzajcie wśród sfer kalendarzyki T. S. L. W ten sposób szerzycie wiadomości o Polsce, niezbędne dla każdego obywatela.

Okólnik Zarządu Głównego T. S. L.

Głównym organem rozwoju każdej organizacji jest ściśle wypełnianie zobowiązań wobec jej Zarządu, by umożliwić mu celową i planową działalność. Koła Towarzystwa Szkoły Ludowej muszą ściśle przestrzegać wykonywania obowiązków, nałożonych przez statut, a Zarządy Kół są za ich wypełnianie odpowiedzialne.

Powołując się na § 21 statutu TSL., wzywamy przeto Zarządy wszystkich Kół TSL., by do dnia 31 grudnia 1929 przesyłały na ręce Zarządu Głównego 25⁰/₀ czyli $\frac{1}{4}$ część kwoty, jaka wpłynęła do kasy Zarządu Koła z tytułu ściągniętych wkładek członków zwyczajnych, wspierających i dożywotnich na ogólne cele Towarzystwa.

Przy tej sposobności przypominamy uchwałę XXXIII Walnego Zjazdu TSL. w Jarosławiu, która brzmi: XXXIII Walny Zjazd TSL. poleca Zarządowi Głównemu, ażeby bezwarunkowo wykluczył od wszelkiej pomocy materialnej Koła TSL., których Zarządy nie dopełniają swego obowiązku statutowego odprowadzania 25⁰/₀ wkładek członkowskich do kasy Zarządu Głównego, a zarazem nakłada na Zarządy Związków Okręgowych obowiązek dopilnowania wykonania tego obowiązku przez Zarządy Kół.

Koła, których siedziby znajdują się w Województwie krakowskim oraz w powiatach: brzozowskim, kolbuszowskim, krośnieńskim, łańcuckim, nizańskim, przeworskim, rzeszowskim, strzyżowskim i tarnobrzescim, oraz poza granicami województw Małopolski, prześlą należne kwoty pod adresem Zarządu Głównego T. S. L. Kraków, ul. św. Anny l. 5, reszta Kół, położonych w powiatach województwa lwowskiego, oraz w województwach tarnopolskim i stanisławowskim prześlą je wprost pod adresem Sekcji Wschodniej Zarządu Głównego TSL. Lwów, ul. Czarnieckiego l. 1.

Sekretarz :

Prezes :

Dr. Wysocki Wincenty mp.

Witołd Ostrowski mp.

KALENDARZYK T. S. L. NA ROK 1930

Z MAPKĄ

cena 0.50 ===== cena 0.50

Zamawiać w Biurze Zarządu Głównego T. S. L.
Kraków, ul. św. Anny 5.

NAJNOWSZE WYDAWNICTWA TOWARZYSTWA SZKOŁY LUDOWEJ

<i>Artur Gruszecki:</i>	Pruski Huzar	2:80
"	Tatarzy w Sandomierskiem	3:50
<i>Marja Świdorska:</i>	Ze wspomnień małej Krzemieńczanki	1:50
"	Ostatni Piast na Śląsku	1:—
"	Poseł Polski w Carogrodzie	2:—
"	Braniec tatarski	2:50
"	Z krwawych dni	1:80
"	Dorcja	1:80
"	Garbuska	2:50
<i>Słomka Jan:</i>	Pamiętniki włościanina	10:—

POWIEŚCI DLA LUDU I MŁODZIEŻY, NADAJĄCE
SIĘ DO BIBLIOTEK T. S. L. KAŻDEGO STOPNIA.

DLACZEGO KOCHAM POLSKĘ?

===== BARWNA WYWIESZKA SZKOLNA =====

Cena 0.50 groszy.

Zamawiać w Biurze Zarządu Głównego T. S. L.
Kraków, ul. św. Anny 5.

KSIĘGARNIE

TOWARZYSTWA SZKOŁY LUDOWEJ

Kraków, ul. św. Anny 5.

Lwów, ul. Batorego 32.

Stryj. — Strzyżów n|W.

POLECAJĄ:

Podręczniki szkolne dla szkół powszechnych, średnich i zawodowych.

Książki dla dzieci i młodzieży do lektury szkolnej i domowej.

Dzieła pedagogiczne dla P. T. Nauczycielstwa wszelkich szkół (wydano szczegółowy Katalog dzieł pedagogicznych, opracowany przez specjalistę).

Książki do bibliotek oświatowych i szkolnych.

Czysty dochód przeznaczony na cele oświatowe
Towarzystwa Szkoły Ludowej.

T. S. L. utrzymuje 248 szkół wszelkich typów dla mniejszości polskich, 20 ochronek, burs, 106 domów ludow., 1558 bibliotek i wypożyczalni książek dla ludu,

Wszystkie prace w zakres drukarstwa wchodzące, wykonuje szybko i tanio Krakowska Drukarnia Nakładowa (własność T. S. L.) w Krakowie, ul. Kopernika 8.

POPIERAJCIE

Towarzystwo Szkoły Ludowej!

Nakładem Towarzystwa Szkoły Ludowej. Odp. redaktor Dr. Winc. Wysocki.
Drukarnia Nakładowa w Krakowie, Kopernika 8, pod zarz. J. Borkowicza.